2024/2359

10.10.2024.

REZOLUCIJA (EU) 2024/2359 EUROPSKOG PARLAMENTA

od 11. travnja 2024.

s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo za financijsku godinu 2022.

EUROPSKI PARLAMENT,

— uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo za financijsku godinu 2022.,

— uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0087/2024),

A. budući da je Zajedničko poduzeće za čisto zrakoplovstvo („Zajedničko poduzeće”), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano u studenome 2021. Uredbom (EU) 2021/2085 ([1]) („jedinstveni temeljni akt”) u okviru programa Obzor Europa za razdoblje koje završava 31. prosinca 2031.; budući da je Zajedničko poduzeće zamijenilo i naslijedilo Zajedničko poduzeće za provedbu zajedničke tehnološke inicijative za aeronautiku, koje je osnovano u prosincu 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja na razdoblje od deset godina ([2]) (Clean Sky 1) i čije je djelovanje produljeno u svibnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024. ([3]) (Clean Sky 2);

B. budući da Zajedničko poduzeće ima oblik javno-privatnog partnerstva koje je usmjereno na istraživanja i inovacije za preobrazbu zrakoplovstva na putu u održivu i klimatski neutralnu budućnost;

C. budući da su osnivači Zajedničkog poduzeća Unija, koju predstavlja Komisija, i organizacije iz sektora zrakoplovstva navedene u Prilogu I. jedinstvenom temeljnom aktu; budući da, osim njih, Zajedničko poduzeće ima pridružene članove koji se biraju pozivima na iskaz interesa;

D. budući da bi Zajedničko poduzeće, radi povećanja transparentnosti, u svojoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji trebalo objavljivati relevantne informacije o doprinosima članova na razini programa; budući da bi Zajedničko poduzeće za svaki program u okviru kojeg djeluje trebalo iznijeti sve relevantne informacije za svaku kategoriju člana zaključno s krajem godine, uključujući zakonske ciljne vrijednosti u pogledu doprinosa utvrđene za predmetni program, iznos primljenih doprinosa i iznos pravnih obveza; budući da bi Zajedničko poduzeće trebalo nastaviti s povećavanjem transparentnosti;

Upravljanje proračunom i financijama

1. konstatira da prema izvješću Revizorskog suda godišnja računovodstvena dokumentacija Zajedničkog poduzeća za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2022. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je donio računovodstveni službenik Komisije; utvrđuje da su transakcije na kojima se temelji računovodstvena dokumentacija zakonite i pravilne u svim značajnim aspektima;

2. pohvaljuje pokretanje programa „Čisto zrakoplovstvo” 2022. i ulogu Zajedničkog poduzeća u razvoju inovativnih tehnologija za smanjenje emisija i buke zrakoplova;

3. prima na znanje da je konačni raspoloživi proračun Zajedničkog poduzeća za 2022. (uključujući ponovno unesena neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina, namjenske prihode i preraspodjelu sredstava u sljedeću godinu) obuhvaćao odobrena sredstva za preuzimanje obveza u iznosu od 411,2 milijuna EUR (u usporedbi s 182,6 milijuna EUR u 2021.) i odobrena sredstva za plaćanje u iznosu od 415,3 milijuna EUR (u usporedbi s 189,9 milijuna EUR u 2021.);

4. napominje da izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća uvelike ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije; konstatira da je 2022. Zajedničko poduzeće započelo s provedbom programa Obzor Europa te stoga proračun za 2022. obuhvaća proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja u okviru pretfinanciranja;

([1]) Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 od 19. studenoga 2021. o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 219/2007, (EU) br. 557/2014, (EU) br. 558/2014, (EU) br. 559/2014, (EU) br. 560/2014, (EU) br. 561/2014 i (EU) br. 642/2014 (SL L 427, 30.11.2021., str. 17.).
([2]) Uredba Vijeća (EZ) br. 71/2008 od 20. prosinca 2007. o osnivanju zajedničkog poduzeća „Clean Sky” (SL L 30, 4.2.2008., str. 1.).
([3]) Uredba Vijeća (EU) br. 558/2014 od 6. svibnja 2014. o osnivanju Zajedničkog poduzeća „Clean Sky 2” (SL L 169, 7.6.2014., str. 77.).

5. konstatira da u njegovoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (Unija i privatni članovi); primjećuje da je tomu uzrok činjenica da se novčani doprinosi Unije potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju Zajedničkom poduzeću na početku provedbe projekta, dok se doprinosi u naravi članova priznaju tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta; poziva Zajedničko poduzeće da riješi pitanje razlike između priznatog iznosa novčanih doprinosa s jedne te doprinosa u naravi s druge strane iznošenjem informacija o pravnim obvezama Zajedničkog poduzeća na kraju godine; pozdravlja predanost Zajedničkog poduzeća potpunom rješavanju tog pitanja u godišnjim financijskim izvještajima za sljedeću godinu;

6. napominje, u pogledu programa Obzor 2020., da je Zajedničko poduzeće na kraju 2022. u potpunosti preuzelo obveze za najveći operativni doprinos Unije u iznosu od 1 716 milijuna EUR za potpisane sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru tog programa te da od tog iznosa preuzetih obveza oko 70,1 milijuna EUR (ili 4,1 %) tek treba platiti u narednim godinama za projekte koji još nisu dovršeni; usto primjećuje da su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati doprinose u naravi za operativne aktivnosti Zajedničkog poduzeća u iznosu od 968,3 milijuna EUR te doprinose u naravi za dodatne aktivnosti u iznosu od 1 223,1 milijuna EUR, odnosno 101,6 % minimalne ciljne vrijednosti koja iznosi 2 154,9 milijuna EUR; konstatira, nadalje, da su iznosi tih odobrenih obveza krajem 2022. bili u potpunosti prijavljeni;

7. konstatira da, kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020.; prima na znanje da je stopa izvršenja operativnih odobrenih sredstava za plaćanje iznosila 78 % (u usporedbi s 2021.: 83 %);

8. napominje da su za znatan broj tekućih projekata u okviru programa Obzor 2020. tehničke aktivnosti odgođene ili smanjene zbog bolesti COVID-19 i agresivnog rata protiv Ukrajine te da su se zbog toga ti projekti morali izmijeniti ili produljiti, a završna plaćanja odgoditi za 2023.;

9. primjećuje da je, kad je riječ o programu Obzor Europa, Komisija tijekom 2022. uplatila novčane doprinose u iznosu od 178 milijuna EUR, od čega je Zajedničko poduzeće gotovo u cijelosti iskoristilo operativni doprinos od 176 milijuna EUR za plaćanja pretfinanciranja povezana s prvim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenima u okviru tog programa;

10. primjećuje da je krajem 2022. stopa izvršenja proračuna Zajedničkog poduzeća za administrativna plaćanja (glava II.) bila niska te je iznosila 54 %; konstatira da je prema izvješću Zajedničkog poduzeća o proračunskom i financijskom upravljanju to uglavnom bila posljedica IT i komunikacijskih usluga koje su pružene tijekom posljednjeg tromjesečja 2022. i trebale biti plaćene 2023. te smanjenih troškova usluga koje pruža Komisija;

Nabava i osoblje

11. prima na znanje iz konsolidiranog godišnjeg izvješća o radu Zajedničkog poduzeća za 2022. da je Zajedničko poduzeće 2022. objavilo dva otvorena postupka javne nabave, od kojih je prvi pokrenut radi pokrivanja vlastitih potreba, a drugi je pokrenut u ime šest zajedničkih poduzeća kao međuinstitucijski poziv na podnošenje ponuda (upravljane IT usluge); osim toga, napominje da je početkom 2022. Zajedničko poduzeće dodijelilo i potpisalo jedanaest međuinstitucijskih okvirnih ugovora o uslugama u području komunikacija koji su rezultat međuinstitucijskog otvorenog postupka javne nabave pokrenutog 2021. u ime triju zajedničkih poduzeća;

12. pozdravlja prvi otvoreni poziv Zajedničkog poduzeća na podnošenje prijedloga, koji je do kraja godine rezultirao s 19 sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 654 milijuna EUR za tri osnovna područja: hibridni regionalni zrakoplovi na električni pogon, zrakoplovi na vodik i ultraučinkoviti zrakoplovi za kratke i srednje relacije; poziv sadržava 14 tema koje obuhvaćaju 13 inovacijskih aktivnosti i jednu mjeru za potporu koordinaciji; ukupno su odabrana 244 sudionika iz 24 različite zemlje;

13. pozdravlja 20 projekata za usmjeravanje zrakoplovstva prema održivoj budućnosti; konstatira da je pozivom na podnošenje prijedloga okupljen širok raspon javnih i privatnih partnera, istraživačkih centara i akademske zajednice kako bi se pronašla učinkovita rješenja kojima se mogu osigurati održivi zrakoplovi i klimatski neutralna budućnost zrakoplovstva uz proračunsku potporu od 654 milijuna EUR u bespovratnim sredstvima Unije;

14. konstatira da je plan radnih mjesta Zajedničkog poduzeća za 2022. sadržavao ukupno 44 radna mjesta statutarnog osoblja (privremeno osoblje, ugovorno osoblje i upućeni nacionalni stručnjaci), pri čemu je na kraju 2022. bilo popunjeno 40 radnih mjesta; napominje da dva radna mjesta upućenih nacionalnih stručnjaka nisu popunjena jer se u planu radnih mjesta za 2023. predviđa samo 41 radno mjesto i nijedan upućeni nacionalni stručnjak;

Sustavi upravljanja i kontrole

15. napominje da je, kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, *ex post* revizije provela Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Komisijine Glavne uprave Komisije za istraživanje i inovacije (DG RTD); napominje da je Zajedničko poduzeće za rashode u okviru programa Obzor 2020. (poravnanje i završna plaćanja) prijavilo reprezentativnu stopu pogreške od 1,6 % i stopu preostale pogreške od 0,4 % ([4]) te da za program Obzor Europa *ex post* revizije tek treba provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.;

16. napominje da je Revizorski sud radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika ([5]); napominje da je u jednom slučaju Revizorski sud utvrdio i kvantificirao ozbiljnu pogrešku koja je bila rezultat potraživanja prekomjernih troškova za osoblje jer je korisnik podnio prijavu troškova na temelju troškova za osoblje predviđenih proračunom;

17. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće do kraja 2022. osmislilo i primijenilo cjelovit pristup *ex ante* kontrolama koji se temelji na riziku i koji je u skladu sa smjernicama Zajedničkog centra za provedbu koji djeluje u sklopu Glavne uprave Komisije za istraživanje i inovacije, uzimajući u obzir rizične okolnosti specifične za Zajedničko poduzeće; napominje da je Zajedničko poduzeće u tu svrhu utvrdilo najrelevantnije kriterije rizika i na temelju njih osmislilo pristup praćenju koji se temelji na riziku; primjećuje da mu je takav pristup omogućio da procijeni razinu rizika svakog projekta i korisnika tijekom glavnih faza provedbe projekta, kao što su priprema sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, izmjena tog sporazuma, izvješćivanje i plaćanje; u tom pogledu napominje da je Zajedničko poduzeće izradilo i interne smjernice o svojem pristupu koji se temelji na riziku te je obučilo i usmjeravalo svoje osoblje u vezi s njegovom pravilnom i dosljednom primjenom;

18. primjećuje da je detaljna analiza uzorka slučajeva pojačanog praćenja u Zajedničkom poduzeću koju je proveo Revizorski sud otkrila nekoliko nedostataka zbog kojih je onemogućeno njihovo djelotvorno i učinkovito praćenje; napominje da oznaka pojačanog praćenja nakon isteka utvrđenog roka nije obnovljena ni zatvorena te da službenik nije ponovno procijenio razinu rizika nakon provedbe kontrolnih mjera;

19. slaže se s Revizorskim sudom da bi Zajedničko poduzeće trebalo zajamčiti da se uz sve pojačane mjere praćenja provode i posebne kontrolne mjere usmjerene na utvrđene rizike te da se daljnji koraci u vezi s njima obavljaju u unaprijed utvrđenom roku;

20. naglašava, kao što je to učinio i Revizorski sud, da je u okviru programa Obzor Europa postalo još važnije da zajednička poduzeća primjenjuju svoj poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku;

21. ističe da u strukturi korisnika i/ili projekata Zajedničkog poduzeća dolazi do znatnih promjena u okviru programa Obzor Europa, kao što su povećan broj malih i srednjih poduzeća (MSP-ova), novih korisnika i većih konzorcija te zahtjev da se za aktivnosti u okviru programa Obzor Europa primjenjuju samo otvoreni postupci javne nabave, zbog čega čimbenici rizika utvrđeni u prethodnim programima možda više nisu relevantni te se mogu pojaviti novi čimbenici rizika;

22. pozdravlja činjenicu da je u rujnu 2022. Čisto zrakoplovstvo postalo osnivač Saveza za zrakoplovstvo s nultom stopom emisija (AZEA), koji okuplja javne i privatne dionike iz cijelog zrakoplovnog sektora kako bi se poduprlo uvođenje zrakoplova s pogonom na vodik i električnih zrakoplova;

23. prima na znanje da program „Clean Sky 2” prelazi u fazu rezultata i svjestan je da je radno opterećenje 2022. bilo povećano zbog istodobnog vođenja nekoliko projekata u okviru programa „Clean Sky 2” i pokretanja programa „Čisto zrakoplovstvo”;

24. prima na znanje neovisnu studiju prema kojoj procijenjena socioekonomska korist programa „Clean Sky 2” za Europu iznosi 8,6 milijardi EUR; ističe da je prema zaključcima te studije strateški program za istraživanja i inovacije u okviru programa „Čisto zrakoplovstvo” istodobno „otporan” i „primjeren svrsi”; ističe da bi navedeno vrijedilo čak i u širokom rasponu mogućih gospodarskih scenarija, potencijalnih kretanja i strukturnih promjena u zrakoplovnom sustavu;

25. poziva na širenje i poticanje integracije istraživačkih i inovacijskih vrijednosnih lanaca u području klimatski neutralnog zračnog prometa, uključujući akademsku zajednicu, istraživačke organizacije, industriju i MSP-ove, na način da se iskoriste sinergije s nacionalnim i europskim programima te olakša prihvaćanje vještina povezanih s industrijom duž cijelog lanca vrijednosti;

([4]) Konsolidirano godišnje izvješće o radu Zajedničkog poduzeća za čisto zrakoplovstvo za 2022., poglavlje 4.1.1.

([5]) Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanima na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu primjedbi iz prijašnjih godina

26. konstatira da su „primjedbe” u godišnjim izvješćima za zajednička poduzeća zapravo „preporuke Revizorskog suda bez vremenskih rokova”; napominje da Revizorski sud svake godine prati mjere poduzete u vezi s tim primjedbama i njihov status ocjenjuje ocjenom „otvorena” ili „zaključena” primjedba;

27. napominje da su od triju primjedbi Revizorskog suda (jedna 2020. i dvije 2022.) dvije zaključene: primjećuje da se otvorena primjedba odnosi na zapošljavanje vanjskih djelatnika, što Zajedničko poduzeće opravdava ograničenjima u planu radnih mjesta stalnih zaposlenika i radnim opterećenjem koje je bilo posljedica paralelne provedbe programa Obzor 2020. i Obzor Europa.